

Sygn. akt: III AUa 549/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski (spr.)

SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2015 r. w Łodzi

sprawy **Z. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 5 marca 2014 r., sygn. akt: VIII U 6186/13;

1. prostuję oczywistą omyłkę pisarską zawartą w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce słów „ustalenie podlegania ubezpieczeniu” wpisuje słowa „prawo do emerytury”;

2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i oddala odwołanie.

Sygn. akt: III AUa 549/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił Z. T. prawa do emerytury wcześniejszej, podnosząc, że ubezpieczony nie udowodnił 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity:

Dz. U. 2013. 1440) oraz nie złożył wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. Organ rentowy odmówił uwzględnienia w poczet szczególnego stażu pracy okresów zatrudnienia Z. T. w Fabryce (...) w Ł. na stanowisku ślusarza od 1 września 1971 r. do 24 kwietnia 1973 r. oraz 28 kwietnia 1975 – 30 września 1986 r. podnosząc, że stanowisko to nie zostało enumeratywnie wymienione w zarządzeniu nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. oraz na stanowisku kierownika Wydziału P.-ukcyjnego od 1 czerwca 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. uznając, że zakres obowiązków pracowników wyższego szczebla kierowniczego wykracza poza osobiste dozowanie, czy kontrolę robotniczych stanowisk pracy.

Decyzją z 14 listopada 2013 r. organ rentowy zmienił ww. decyzję i przyjął, że jedyną przyczyną odmowy prawa do emerytury jest brak 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu z 15 października 2013 r. Z. T. podniósł, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych bezpodstawnie odmówił uwzględnienia w poczet szczególnego stażu pracy okresów jego zatrudnienia w Fabryce (...) w Ł.. W ocenie odwołującego sporne okresy pracy, wbrew opinii organu rentowego, są okresami pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy, których uwzględnienie powoduje, że spełnia on wówczas wszystkie przesłanki prawa do emerytury wcześniejszej, w tym 15 – letni okres pracy, o którym mowa w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w treści spornej decyzji.

Zaskarżonym wyrokiem z 5 marca 2014 r., sygn. akt: VIII U 6186/13, Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zmienił sporną decyzję i przyznał Z. T. prawo do emerytury od 31 sierpnia 2013 r. oraz umorzył postępowanie objęte decyzją z 14 listopada 2013 r.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

Z. T. ur. (...), w dniu 30 sierpnia 2013 r. złożył wniosek o emeryturę. Nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Legitymuje się wykształceniem średnim technicznym w zawodzie technika mechanika o specjalności budowa napędów hydraulicznych i pneumatycznych.

W 1979 r. ukończył Technikum Mechaniczne dla Pracujących w Zespole Szkół (...) w Ł. o trzyletnim okresie nauczania na podbudowie (...) Szkoły Zawodowej. Z. T. od 25 kwietnia 1973 r. do 11 kwietnia 1975 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Od 1 września 1971 r. do 24 kwietnia 1973 r. (tj. do rozpoczęcia służby wojskowej), a następnie od 28 kwietnia 1975 r. (tj. po powrocie z wojska) do 30 września 1986 r. był zatrudniony w Fabryce (...) w pełnym wymiarze czasu pracy w dziale narzędziowni na stanowisku ślusarza, a później od 1 marca 1980 r. na stanowisku ślusarza – brygadzisty.

Jako ślusarz ubezpieczony wykonywał swoją pracę w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziale narzędziowni. Stanowiska spawalnicze nie były w wydziale narzędziowni oddzielone od stanowisk szlifierskich, ślusarskich i polerskich. Wydział narzędziowni był osobnym pomieszczeniem

o powierzchni ok. 20 m kw, a na jego terenie mieściły się zarówno tokarki, szlifierki, jak i urządzenia spawalnicze. Odwołujący nie pracował w badanym okresie jako spawacz. Wszystkie wydziały produkcyjne w Fabryce (...) były oddziałami spawalniczymi. Praca Z. T. na stanowisku ślusarza odbywała się w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych i polegała na wykonywaniu typowych prac ślusarskich po spawaniu tzn. szlifowaniu, wierceniu.

Od 1 października 1986 r. do 31 maja 1991 r. ubezpieczony pracował jako mistrz nauki zawodu na wydziale W-3 w wymiarze 1/2 etatu, a od 1 czerwca 1991 r. do 31 października 1991 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. Następnie od 1 listopada 1991 r. do 31 grudnia 1994 r. ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku kierownika wydziału półfabrykatów

Dnia 1 stycznia 1995 r. Z. T. podpisał umowę o pracę na czas określony od 1 stycznia 1995 r. do 31 grudnia 1995 r. w wymiarze pełnego etatu na stanowisku kierownika wydziału usługowo – produkcyjnego. Na tym stanowisku pracował do 14 maja 1995 r., a następnie pracodawca powierzył mu od 15 maja 1995 r. stanowisko kierownika Wydziału Produkcji (...) Kwasoodpornych, na którym wnioskodawca pracował do 30 czerwca 1999 r. Jako kierownik nadzorował pracę przede wszystkim kilkunastu spawaczy, szlifierzy, a oprócz tego też pole-rowników, montażystów, a także brygadzystów. Pracę tę wykonywał w bezpo-średnim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych, mimo iż sam nie pracował w tym czasie fizycznie. Brygadziści pilnowali kolejność wykonywania prac 3 – 4 osobowej brygadzie, a także sami wykonywali prace fizyczne. W jednej brygadzie byli pracownicy zatrudnieni na różnych stanowiskach tzn. spawacza, szlifierza, polerownika, czy też montażysty. Z. T. nadzorował na bieżąco jakość wykonanej pracy przez spawaczy, szlifierzy, polerowników, montażystów, przy czym sprawował ten nadzór bezpośrednio i pośrednio.

Ubezpieczony wykonywał zarówno dozór techniczny, jak i organizacyjny. Dozór techniczny polegał na bezpośrednim sprawdzaniu czy wykonywany produkt jest zgodny z dokumentacją techniczną. W szczególności ubezpieczony kontrolował jakość produkcji oraz pilnował czy pracownicy zatrudnieni na ww. stanowiskach wykonują swoją pracę zgodnie z dokumentacją technologiczną. Ubezpieczony był odpowiedzialny za zorganizowanie produkcji od początku, aż do uzyskania gotowego produktu, a w szczególności odpowiadał za zabezpieczenie produkcji, maszyn i urządzeń.

Jako kierownik Z. T. prowadził dniówkowe karty pracy, listy obecności, sprawdzał dane dotyczące bhp pracowników, ponieważ był odpowiedzialny za to by pracownicy mieli aktualne badania bhp, pilnował czasu pracy pracowników co polegało na tym w szczególności, że rozliczał przed wypłatą godziny nadliczbowe pracowników, a także zajmował się urlopami podległych mu pracowników. Zajmując się jako kierownik sprawami związanymi z zaopatrzeniem. Ubezpieczony podpisywał dokumentację dotyczącą materiałów niezbędnych do produkcji. Nie zajmował zaś ani rozliczaniem faktur, ani rozliczaniem towaru i zaliczek. W fabryce był dział jakości. Ubezpieczony odpowiadał jako kierownik za poprawność wykonania produktu w trakcie procesu produkcyjnego, a dział jakości sprawdzał już gotowy wyrób. W czasie urlopu Z. T. zastępował kierownik planowania produkcji. W badanym okresie zatrudnienia na stanowisku kierownika ubezpieczony nie miał żadnego zastępcy.

Z. T. otrzymał wystawione 29 maja 2002 r. świadectwo pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresach zatrudnienia w Fabryce (...) w Ł. od 1 września 1971 r. do 24 kwietnia 1973 r. oraz od 28 kwietnia 1975 r. do 30 września 1986 r.

W dokumencie tym pracodawca podał, że Z. T. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace ślusarskie w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych na wydziale spawalniczym na stanowisku ślusarza wymienione w dziale XIV poz. 12 pkt 4 załącznika nr 1 wykaz A do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Poza tym ubezpieczony otrzymał za okresu zatrudnienia od 1 czerwca 1986 r. do 31 maja 2002 r. wystawione w dniu 29 maja 2002 r. świadectwo pracy

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w Fabryce (...) w Ł., w którym pracodawca podał, że Z. T. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji oraz dozorze inżyniersko - technicznym w wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w dziale XIV poz. 12 pkt 8 zał. nr 1 wykaz A na stanowisku kierownika wydziału produkcyjnego wymienione w dziale XIV poz. 24 pkt 1 załącznika nr 1 wykaz A do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego

W świetle tak sformułowanych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala stwierdzić, że w spornych okresach zatrudnienia w Fabryce (...) w Ł. Z. T. wykonywał pracę w szczególnych warunkach, o której mowa w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy ustalił, że w ww. okresach zatrudnienia ubezpieczony świadczył pracę jako ślusarz w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych na stanowisku ślusarza, co odpowiada treści działu XIV poz. 12 pkt 4 załącznika nr 1 wykaz A do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r.

w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa

i przemysłu maszynowego, a następnie jako kierownik wydziału produkcyjnego sprawując kontrole jakości produkcji oraz dozór inżyniersko – techniczny w wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w dziale XIV poz. 12 pkt 8 zał. nr 1 wykaz A, co odpowiada natomiast treści działu XIV poz. 24 pkt 1 załącznika nr 1 wykaz A do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk

pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił ustalić, że wydziały, na których pracował Z. T. były wydziałami spawalniczymi, na których nie były zachowane higieniczne normy pracy. Technologia produkcyjna wymagała lokalizacji stanowisk spawalniczych i ślusarskich obok siebie, w jednym pomieszczeniu, bez możliwości oddzielania spawalni przegrodą budowlaną. Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczonego nie chroniły żadne przegrody przed szkodliwym promieniowaniem, dymami i pyłami spawalniczymi oraz hałasem. Przy wykonywaniu prac zarówno w charakterze ślusarza w narzędziowni, jak i kierownika sprawującego bezpośredni dozór techniczny w obecności stosowanej techniki spawalniczej Z. T. był narażony na bezpośrednią emisję czynników szkodliwych, będących wynikiem procesów spawalniczych, takich jak: dymy spawalnicze (zawierające tlenki żelaza), zapylenia (pyłami metali i ich związków), promieniowanie, nadmierny hałas i podwyższoną temperaturę środowiska pracy. Jest to jednoznaczne z tym, że ubezpieczony był stale w badanych okresach zatrudnienia narażony na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia emitowanych przez stanowiska spawalnicze zlokalizowane w tym samym pomieszczeniu, obok innych stanowisk pracy, w tym ślusarskich.

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony sprostował spoczywającemu na nim ciężarowi dowodowemu i wykazał, że prace wykonywane przez niego w spornych okresach zatrudnienia, o których mowa w treści zakwestionowanych przez organ rentowy świadectw pracy, są pracami w warunkach szczególnych określonymi w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze: Dział XIV, poz. 12 tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym), a także Dział XIV poz. 24 tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Jako, że pozostałe przesłanki prawa do emerytury wcześniejszej nie były w sprawie kwestionowane Sąd Okręgowy uznał, że Z. T. spełnił wszystkie przesłanki prawa do dochodzonego świadczenia, a co za tym idzie, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną przez decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 31 sierpnia 2013 r.

Z uwagi zaś na fakt, że organ rentowy decyzją z 14 listopada 2013 r. zmienił zaskarżoną decyzję w części dotyczącej uzasadnienia, eliminując z przyczyn, które w jego ocenie prowadziły do odmowy przyznania ubezpieczonemu prawa do dochodzonego przez niego świadczenia, Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 477¹³ k.p.c. w zw. z art. 355 § 1 k.p.c. postępowanie w zakresie objętym decyzją ZUS z 14 listopada 2013 r. umorzył.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją z 9 kwietnia 2014 r. w całości Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez przyznanie prawa do emerytury pomimo nie udokumentowania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach.
2. naruszenie prawa procesowego wskutek przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów, w szczególności art. 23 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego bez wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i oparciu rozstrzygnięcia na błędnych ustaleniach faktycznych.

W uzasadnieniu tak sformułowanych zarzutów skarżący podniósł przede wszystkim, że Sąd Okręgowy dokując błędnej wykładni przepisów ww. rozporządzenia doszedł do wniosku, że praca wykonywana przez Z. T. jako ślusarza,

polegająca na szlifowaniu i wierceniu stanowi pracę „przy spawaniu”, podczas gdy ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego nakazuje uznać, że praca taka nie oznacza w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych, a wyłącznie prace wykonywane w przebiegu procesu spawania, a więc czynności związane ze spawaniem. Ubezpieczony prac takich nie wykonywał.

Organ rentowy nie zgodził się również z zaliczeniem w poczet szczególnego stażu pracy okresów zatrudnienia na stanowisku kierownika wydziału produkcyjnego. Skarżący podniósł, że ubezpieczony, jako kierownik produkcji był odpowiedzialny za szeroko pojęte zorganizowanie produkcji od początku do końca. Ubezpieczony odpowiadał m.in. za zabezpieczenie produkcji, maszyn i urządzeń, prowadził dniówkowe karty pracy, listy obecności, sprawdzał dane dotyczące bhp pracowników, pilnował czasu pracy pracowników, a w szczególności godzin nadliczbowych, zajmował się urlopami pracowniczymi oraz sprawy związane z zaopatrzeniem w materiały niezbędne do produkcji. Tak szeroki zakres obowiązków nie pozwala uznać, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jako kierownik, wykonywał prace zaliczaną do prac w szczególnych warunkach. W tym zakładzie pracy to brygadziści, a nie kierownicy, zajmowali się bezpośrednio nadzorem nad pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach.

Z tych powodów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania.

W niniejszej sprawie w sporze pozostawało to, czy Z. T.

we wskazanych w odwołaniu okresach zatrudnienia w Fabryce (...) w Ł. tj. od 1 września 1971 r. do 24 kwietnia 1973 r. i od 28 kwietnia 1975 r. do 30 września 1986 r. na stanowisku ślusarza oraz od 1 czerwca 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. na stanowisku kierownika wydziału produkcyjnego wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy, a co za tym idzie, czy spełnia wszystkie przesłanki pozwalające na przyznaniu mu prawa do emerytury wcześniejszej na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy przyjął bowiem, że ww. wskazane okresy zatrudnienia podlegają zaliczeniu w poczet szczególnego stażu pracy, jako odpowiadające treści rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze tj. treści wykazu A Dział XIV, poz. 12 tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, a także Dział XIV poz. 24 tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Z tak przyjętym stanowiskiem nie zgodził się organ rentowy, zarzucając mu sprzeczność z utartą linią orzeczniczą Sądu Najwyższego.

Na wstępie wskazać należy, że podstawę ustalenia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach stanowi art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią przywołanego przepisu ubezpieczonemu, urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 roku, przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku, osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) tj. 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, czyli 25 lat.

Poza tym, stosownie do treści art. 184 ust. 2 przywołanej ustawy, emerytura przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku

w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W myśl § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Poza tak opisanym kryterium merytorycznym praca, by zostać uznaną za świadczoną w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wymieniona być musi w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). Praca która nie spełnia łącznie obu kryteriów nie uprawnia do emerytury w niższym wieku emerytalnym określonym w tym rozporządzeniu.

Dodać należy, że dla kwalifikacji pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach istotne znaczenie ma przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r. w sprawie II UK 166/11, opubl. w LEX nr 1171002)

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

W przedmiotowej sprawie trafność argumentów skarżącego nie budzi żadnych wątpliwości. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił potwierdzić, fakt zatrudnienia ubezpieczonego w spornych okresach w Fabryce (...) w Ł., jak również ustalić zakres wykonywanych wów-czas obowiązków pracowniczych.

W okresach od 1 września 1971 r. do 24 kwietnia 1973 r. i od 28 kwietnia 1975 r. do 30 września 1986 r. Z. T. pracował na stanowisku ślusarza. Pracę tą wykonywał w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziale narzędziowni. Sąd Okręgowy ustalił, że stanowiska spawalnicze nie były w wydziale narzędziowni oddzielone od stanowisk szlifierskich, ślusarskich i poler- skich. Praca ubezpieczonego na stanowisku ślusarza odbywała się w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych i polegała na wykonywaniu typowych prac ślusarskich po spawaniu tzn. szlifowaniu, wierceniu.

Wbrew twierdzeniom sądu I instancji praca o tak opisanych zakresie obo- wiązków nie odpowiada jednak stanowisku wyróżnionemu w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczegó- lnym charakterze (Dział XIV, poz. 12) tj. „prace przy spawaniu i wycinaniu ele- ktrycznym, gazowym”. Rację ma skarżący podnosząc, że w świetle jednolitego

w tym zakresie stanowiska Sądu Najwyższego, prace „przy spawaniu” nie oznaczają prac wykonywanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk, na których wykonywane są prace spawalnicze. Prace „przy spawaniu” w rozumieniu ww. załącznika to prace związane bezpośrednio z procesem spawania. Powyższe znalazło wyraz w przywo- łanym przez apelującego wyroku Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2011 r. w sprawie II UK 106/11, w którym Sąd Najwyższy wprost wskazał, że do czynności związanych ze spawaniem (poz. 12 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozpo- rządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie należą prace ślusarskie, montażowe i malarskie, jeżeli nie są one objęte procesem spawa- nia, a co najwyżej stanowią etap przygotowania do tego procesu lub obejmują czynności

wykończeniowe po jego zakończeniu (opubl. w LEX nr 1130389). Stanowisko to Sąd Apelacyjny w składzie tu obecnym podziela. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że prac spawalniczych w spornych okresach zatrudnienia Z. T. nie wykonywał. Prace ślusarskie, wykonywane obok miejsc prac spawalniczych, „pracami przy spawaniu”

w rozumieniu załącznika nie są, a co za tym idzie sporne okresy ich wykonywania przez ubezpieczonego nie mogą zostać uwzględnione w poczet szczególnego stażu pracy, o którym mowa w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Podobnie rzecz się ma odnośnie okresów zatrudnienia ubezpieczonego w Fabryce (...) w Ł. na stanowisku kierownika Wydziału Produkcyjnego. Przypomnieć wypada, że czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach

i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV Wykazu A, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2007 r. w sprawie III UK 62/07, opubl. w LEX nr 375653).

Z niekwestionowanych w sprawie ustaleń Sądu Okręgowego nie wynika zaś, by Z. T. pracę tego rodzaju wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jak słusznie podnosi to skarżący organ rentowy. Faktem jest, że jako kierownik, ubezpieczony nadzorował pracę kilkunastu spawaczy, szlifierzy, a oprócz tego też polerowników, montażystów, a także brygadzystów. Jednakże zakres obowiązków przypisanych temu stanowisku, wykraczał poza dozór techniczny i organizacyjny, który Z. T. niewątpliwie wykonywał. Dozór techniczny polegał na bezpośrednim sprawdzaniu, czy wykonywany produkt jest zgodny z dokumentacją techniczną oraz kontrolował jakość produkcji. Ubezpieczony był odpowiedzialny za zorganizowanie produkcji od początku, aż do uzyskania gotowego produktu, a w szczególności odpowiadał za zabezpieczenie produkcji, maszyn

i urządzeń. Czynności te ubezpieczony wykonywał w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych. Jednakże, jako kierownik, Z. T. zobowiązany był wykonywać również inne czynności, nie polegające jednak na bezpośrednim nadzorze nad osobami zatrudnionymi na wymienionych w wykazie stanowiskach. Ubezpieczony prowadził dniówkowe karty pracy, listy obecności, sprawdzał dane dotyczące bhp pracowników, pilnował czasu pracy pracowników, zajmował się urlopami podległych mu pracowników. Jako kierownik zajmował się też sprawami związanymi z zaopatrzeniem, podpisywał dokumentację dotyczącą materiałów niezbędnych do produkcji.

Co za tym idzie, w świetle tak ustalonych okoliczności zatrudnienia nie sposób uznać, by okres pracy Z. T. w charakterze kierownika wydziału produkcyjnego uwzględniony mógł zostać w poczet szczególnego stażu pracy,

o którym mowa w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach. Wskazać bowiem należy, że zatrudnienie na stanowisku kierownika, które nie ogranicza się do sprawowania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy dozoru nad pracownikami świadczącymi pracę w szczególnych warunkach, ale polega na wykonywaniu także innych, licznych czynności kierowniczych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach dla potrzeb nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2007 r. w sprawie I UK 376/06, opubl. w OSNP 2008/13-14/203). Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala zaś stwierdzić, że praca wykonywana przez Z. T. sprowadzała się wyłącznie do wykonywania bezpośredniego dozoru, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykaz A dział XIV poz. 24 tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno – techniczny na oddziałach i wydziałach,

w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Rację ma skarżący, że poza czynnościami charakterystycznymi dla opisanego stanowiska ubezpieczony zobowiązany był wykonywać czynności kierownicze, które wykluczają, by dozór, o którym mowa w rozporządzeniu wykonywany był stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. To zaś powoduje, że okres pracy Z. T., na stanowisku kierownika wydziału produkcyjnego, nie może zostać uwzględniony

w poczet szczególnego stażu pracy.

W świetle powyższych rozważań stwierdzić należy, że Z. T. nie spełnia przesłanek prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, o której mowa w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwagi na brak 15 – letniego szczególnego stażu pracy.

Mając na uwadze tak poczynione rozważania Sąd Apelacyjny uznając, że zaskarżony wyrok sądu I instancji jest błędny i narusza przepisy prawa materialnego, działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

Mając na uwadze fakt, że przedmiotem niniejszej sprawy nie jest ustalenie podlegania ubezpieczeniu, lecz prawo do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy

w warunkach szczególnych o którym mowa w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 350 § 3 k.p.c., sprostował dostrzeżoną oczywistą omyłkę pisarską zawartą w komparycji zaskarżonego wyroku i w miejsce słów „ustalenie podlegania ubezpieczeniu” wpisał słowa „prawo do emerytury”.

Przewodniczący: Sędziowie: